

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- 2.....הלכה למעשה
- 2.....א. שמעלין בקודש ולא מורידין ... ומנא לן דאיז מורידין ... ומנלן דמעלין .....
- 4.....ב. תלמיד חכם שסרה אין מבזין אותו בפרהסיא.....
- 6.....ג. כל המשכה דבר אחד מתלמודו עובר בלאו.....
- ד. יכול אפי' מחמת אונסו ... במסירם מלבו הכתוב מדבר ... יכול אפילו תקפה עליו משנתו ת"ל רק..... 11
- 13.....הלכתא למשיחא
- ה. שני שולחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית אחד של שייש ואחד של זהב על של שייש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין..... 13
- ו. וארבעה כהנים נכנסין שנים בידם שני סדרים ושנים בידם שני בזיכין ... אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה כנגד טפחו של זה שנאמר לפני תמיד . 14
- ז. יצאו ונתנום על שלחן הזהב שהיה באולם הקטירו הבזיכין והחלות מתחלקות לכהנים חל יום כיפורים להיות בשבת החלות מתחלקות לערב 15
- ח. חל להיות בערב שבת שעיר של יום הכפורים נאכל לערב והבבליים אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה 15
- 16.....הלכה למעשה
- ט. אפי' לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ ורבא אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ
- 16
- י. כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה צא וברוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית..... 20

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

דף צט.

הלכה למעשה

א. שמעלין בקודש ולא מורדין ... ומנא לן דאין מורדין ... ומנלן דמעלין

אין מורדין מקדושה חמורה לקדושה קלה, אלא מעלין מקלה לחמורה ולדעת הרבה מן הפוסקים דין זה הוא מן התורה¹.

ומטעם זה כבר התבאר לעיל דף לד: גדולה קדושת תפילין של ראש מקדושת של יד, משום דרובא של שם שד"י הוא בשל ראש, דהיינו השי"ן והדלי"ת. לפיכך אסור לשנות² תפילין של ראש לעשותן של יד, ואפי' אין לו שי"י ויש לו ב' של ראש³, וכן ליקח מהש"ר איזה פרשה ליתן בש"י אסור⁴.

¹ ודע דהא דאין מורדין מקדושה חמורה לקדושה קלה יש להסתפק בו אי הוי דין תורה או דרבנן, ועיין רש"י מגילה כ"ו א' [ד"ה אבל מכרו] במשנה הביא תוספתא כי הקדישום, משמע לכאורה דהוה דין תורה, וכן מסתברא. וגם אף דאין ראוי לקדושה חמורה אפילו הכי אין מורדין לקדושה קלה, שהרי שנינו במנחות ל"ב [ע"א] וכן פסק הר"מ ז"ל פרק ה' מהלכות תפילין [הלכה א] ספר תורה שבלה אין עושין מזוזה, אלמא אף על גב דאין ראוי עתה לספר תורה אפילו הכי אין מורדין בו. פמ"ג משב"ז או"ח מב א ועיין בתשובת משכנות יעקב בס"י נ"ח שהביא ג"כ ראיה מירושלמי דהא דאין מורדין מדאורייתא הוא. בה"ל שם ד"ה אסור ועיין שו"ת מהרש"ם חלק א סימן י אות י, אולם הפמ"ג גופיה בספר ראש יוסף בחידושו למגילה (כו א) כתב, שעיקר הדין שמעלין בקדש ואין מורדין, אפילו בקדושת ס"ת שהוא קדוש מן התורה, וחמור מכל קדושה אחרת, מ"מ איסור הורדה מקדושה אינו אלא מדרבנן, ומה שהביא רש"י (מגילה כו א) למילף הכי מקראי אסמכתא בעלמא היא, וכדמוכח ביומא (יב ב) וכו'. ע"ש. ועיין בספר חתן סופר ח"א (בשער המוטפת סי' כ), שהעלה שהפמ"ג עצמו בספרו ראש יוסף (הג"ל) חזר בו והעלה דהוי מדרבנן. ע"ש. וכ"כ הגר"ש קלוגר בספר החיים (סי' מב). וכן העלה הגאון ממונקאטש בשו"ת מנחת אלעזר ח"א (סי' כז). ע"ש. וכ"כ הגאון ישועות יעקב (סי' קנד סוף סק"ב) שלדעת רוב הפוסקים הא דאין מורדין מקדושה חמורה לקדושה קלה, הוא רק מדרבנן. ע"ש. וכ"כ הגאון מהר"ר אריה ליב ילין בהגהותיו יפה עינים על ברכות (כח א), דקראי דמייתי במנחות (צט א) למילף דמעלין בקדש ואין מורדין, אסמכתא בעלמא נינהו, שאין זה אלא מדרבנן. ע"ש. וע"ע במ"ז יו"ד (סי' ער סק"ג).

² שו"ע ונו"כ שם מב א

³ מ"ב שם א

⁴ בה"ל שם אפילו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואפילו ליקח רצועה מהם וליתן בש"י אסור או לשנות נרתק המיוחד לשל ראש דגם הוא בכלל תשמיש קדושה כמו רצועה, ולעשותו של יד⁵, מפני שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה, ושל ראש קדושתו חמורה שרובו של שדי בשל ראש.

אבל משל יד לשל ראש, מותר לשנות שיעשה לה ארבעה בתים ויכניס כל פרשה בבית שלה. וכן מותר ליקח הפרשיות ורצועות משל יד לשל ראש⁶.

אם נפסקה רצועה של יד סמוך לקשר אסור, להפוך ראש האחר למעלה במקום שהוא חזק ולעשות בו הקשר ש"י והחתיכה שהיה בו הקשר יחברנה עתה על ידי קשירה לרצועה זו למטה, דמורידה מקדושתה לחתיכה זו כיון שהיה בו הקשר והיו"ד ועתה יעשה בו כריכת האצבעות.

אלא אותה חתיכה צריכה גניזה ואם אינה רצועה ארוכה כ"כ אזי לא יעשה כריכות כ"כ סביב היד.

וכן בש"ר⁷ אם נפסק מה שמקיף הראש אסור להפוך מה שבתוך הקשר שיהיה חוץ לקשר ויקשרנה שם שמורידה מקדושתה כיון שאין עושה עתה הקשר בחתיכה.

דוקא בקדושת מזבח וס"ת יש להחמיר מן התורה שלא להורידן לקדושה קלה, אבל בשאר קדושות כתשמישי קדושה הוי רק מדרבנן, ובכל ספק שיפול בהן אזלינן לקולא⁸.

לפיכך גבאי של בהכ"ג, שמצא חתיכות של כלי כסף שנשברו, ואין ניכר מצורתם מה היו, אם היו נרות וכיו"ב שהם תשמישי מצוה, או שמא היו רימוני ס"ת שהם תשמישי קדושה, הרי זה ספק דרבנן ולקולא.

⁵ מ"ב שם ב

⁶ מ"ב שם ה

⁷ מ"ב שם ג

⁸ עיין שו"ת יביע אומר חלק ט – אורח חיים סימן פט או ט שהביא בן משו"ת גנת ורדים (האו"ח כלל ב סי' לא), וכ"כ בשו"ת מהר"ם אברהם די בוטון (סימן ט אות יג) וכ"כ בשו"ת יהודה יעלה קובו (האו"ח סימן טו) וכן בשו"ת חתם סופר (האו"ח סימן לח) בר"ה על כן, דנהי דספר תורה ותשמישיו קדושים הם, מ"מ אין קדושתם כקדושת מקדש ומזבח, אלא הכל מדרבנן, שעשו חכמים קדושת ס"ת ותשמישיו כעין קדושת מקדש, וכמו שאמרו בן לגבי קדושת בהכ"ג. ע"ש. וכן מוכח בפמ"ג (במש"ז ר"ס קנג).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

דף צט:

ב. תלמיד חכם שסרח אין מבוזין אותו בפרהסיא

כבר התבאר במסכת מו"ק דף יז. חכמ⁹, זקן בחכמה, או אב בית דין שסרח, אין מנדין אותו בפרהסיא לעולם, אפילו חזר וסרח כמה פעמים¹⁰, אלא אם כן עשה כירבעם בן נבט וחביריו. אבל כשהטא שאר הטאות, מלקין אותו בצינעא. וכן כל ת"ח שנתחייב נידוי, אסור לב"ד לקפוץ ולנדותו במהרה, אלא בורחים ונשמטים ממנו. וחסדי החכמים היו משתבחים שלא נמנו מעולם לנדות תלמיד חכם, ואף ע"פ שנמנים להלקותו אם נתחייב מלקות או מכת מרדות.

והרב שאינו הולך בדרך טובה, אף על פי שחכם גדול הוא וכל העם צריכים לו, אין למדין ממנו עד שיחזור למוטב¹¹.

ואי סני שומעניה – שנואה שמועתו – כלומר¹² שיוצאים עליו כמה פעמים¹³ שמועות רעות, בכך שנואף¹⁴, או שמתעסק בספרי אפיקורוסין או שותה יין במיני זמר של אומות העולם, או שחביריו מתביישיין בגללו, שמורה הוראות

⁹ שו"ע ונו"כ שלד מב

¹⁰ שו"ע שם סה

¹¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רמו ח

¹² שו"ע חו"מ שם על פי ר"ח בסוגייתינו

¹³ מה שאין כן אם במקרה נשמע על אדם שעשה דבר שלא כהוגן ולא נתחזק עד עתה לזה אפילו שמע זה מהרבה אנשים אסור לסמוך על זה ולשנא אותו, וכ"ש לדבר עליו לשון הרע ולבזותו. חפץ חיים לשון הרע – באר מים חיים כלל ז ס"ק ח

¹⁴ ואם נשמע עליו רק פעם אחת שעבר עבירה של ניאוף וכ"כ מאיסורין המפורסמין לכל, אף שהיה קלא דלא פסיק דהיינו יום ומחצה לעזו עליו כל העיר, וגם אין לו אויבים בעיר שנוכל לומר עליהם שהם הוציאו הקול [דאל"ה לא מתחשב קלא דלא פסיק וכהיא דיבמות כ"ה ע"א] צ"ע אם זה בכלל סני שומעניה שיהא מותר לבזותו עבור זה, או אפילו לקבל דבר זה ולהחליט בלב שהיא אמת, ואין ראייה מיבמות כ"ה הנ"ל דשם הוא מדרבנן בעלמא כמבואר בפוסקים. ולכאורה מדברי רש"י הנ"ל במנילה משמע שאין זה בכלל סני שומעניה דאל"ה לוקמיה אפילו בשמועה אחת רעה אך שהיא קלא דלא פסיק. חפץ חיים לשון הרע – באר מים חיים – הערות כלל ז הערה * הגה"ה. ואם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

שלא כתורה, ושם שמים מתחלל על ידו, עד שאומרים עליו שרא ליה מריה לפלני כלומר ימחול לו יוצרו על מעשיו הרעים¹⁵, מנדים אותו.

וכן אם פרוץ קצת בזימה, ויצא עליו שמועות רבות, שמתיהד עם הפנויות¹⁶, והוא כיעור גדול לצורבא מרבנן. מנדין אותו.

וכן רב קהילה, שאין פחד אלקים לנגד עיניו ונזרקה בו מינות ומושרש הוא בחטאו ופשעו בסרחו, ומשנה דברי התורה רחמנא ליצלן לפי רוח הזמן, כגון שרוצה לבטל יום טוב שני בחו"ל, או שמתיר גילוח בסתם בחול המועד, או מלמד זכות על עוברי עבירה כבועלי נדות או החוטאים במשכב זכור רחמנא ליצלן, וכדומה. מעבירים אותו ממשרתו ואין מקבלים הוראותיו ומנדים אותו¹⁷.

ומי שסני שומעניה לא רק שאין לשמוע ממנו תורה והלכה וכל שכן מוסר, אלא גם אין ללמוד מספריו, ואפילו אם כתב ספרי הלכה, וכל שכן בספרי מחשבה או מוסר¹⁸.

וכן מי לו שיש לו משרה בבית תיפלה קונסרבטיבי וכל שכן רפורמי, שדינו כמי שסני שומעניה, ואין רשאים למנותו למגיד שיעור ודרשן בביהכ"נ ואף אם מינוהו יש לסלקו¹⁹.

אולם מי ששמועתו רעה, בעניני פריצות וקלות ראש²⁰, לתיאבון, אין דינו כסני שומעניה²¹. ולפיכך מי שהיה בחזקת כשרות כמה שנים והוא מנגן שהלחין או ניגן ניגונים על שירי קדש, ועתה אין שמועתו טובה, ושאי שאין לילך לשומעו, או לשוכרו לנגן או לשיר, אך לשמוע את שיריו אם הוא סני שומעניה גם לעניני כפירה הניגונים שעשה מתחלה אין מקום להחמיר כלל ואלו שעשה אח"כ אין לאסור, אבל לבני תורה ובעל נפש ראוי להחמיר,

¹⁵ רש"י יומא פו.

¹⁶ חידושי הריטב"א בסוגייתינו

¹⁷ עיין בשו"ת יהודה יעלה (אסאד) חלק א – אורת חיים סימן לה

¹⁸ דשפיר יש לחוש שילמוד ממעשיהם אחר שיראה בספר גדולתו בתורה ימעה ויאמר שבודאי בכחו הגדול בירר מעשיו המקולקלים, ועוד דהלא המחבר בספרו יכול לטמון תחת אחת השיחים כלאחר יד כביכול מסת לפי תומו דעות נפסדות שלו ויהיו נמשכין אחריו ח"ו. שו"ת באר משה (שטרן) חלק ה סימן ג

¹⁹ דהא מצינו דקרא תנא דבר"י למי שנמכר להיות חוטב עצים ושואב מים לע"ז נמי בשם כומר בקידושין דף כ' שהוא העוסק בעניני האמונה ועבודותיה דע"ז אלמא דהוא משום דעכ"פ הוא עוזר ומסייע בעניני עבודותיה, שלכן דין השמש וכל המשרתים בביהכ"נ דהקאנסערוואטיוון כדין הראב"י ודין הפרעזדענט שהם ודאי פסולין. וזה ודאי שלהיות דורש ומגיד שיעור הוא עוד גרוע דיש לחוש שידרוש דברי דופי ויגלה פנים שלא כהלכה.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן קח

²⁰ כגון שמכנס בחורים ובתולות יחד ומזמר לפנייהם

²¹ שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק א סימן צו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם שמועתו רעה שמכנס בחורים ובתולות יחד ומזמר לפניהם, ודאי שיש למחות על כך, אך אין שום איסור לשמוע את שיריו אף לבני תורה ובעלי הנפש²².

ג. כל המשכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף צט: שכל השוכח²³ דבר אחד ממשנתו מחמת שלא חזר על לימודו כראוי מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו²⁴ וגם עובר בלאו²⁵ של תורה²⁶ שנאמר (דברים ד פסוק ט) רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך, וכל מקום שנאמר השמר פן הוא לא תעשה. וקבלו חכמים שאין

²² שם

²³ שו"ע הרב הלכות תלמוד תורה פרק ב

²⁴ אל יאמר השוכח דבר אחד אילו לא למדתי דבר זה לא נתחייבתי בנפשי ולמה אתחייב כשלמדתי ושכחתי כי באמת אלו לא למד דבר זה לא מעלה עליו הכתוב בלבד כאלו מתחייב בנפשו אלא היה מתחייב בנפשו ממש שכל מי שאפשר לו להרבות ולהוסיף בלימודו בענין שלא ישכח בזה מה שלמד כבר מפני שכבר חזר על לימודו כראוי ואינו מוסיף אף על פי שאינו מתבטל מתלמוד תורה אלא חוזר תמיד על הראשונות שלא מפני חשש שכחה אלא מפני שנוח וקל לו יותר לחזור על הראשונות מלסרוח בלימוד חדש הרי זה מתחייב בנפשו ממש כמו שאמרו חכמים ודלא מוסיף יסיף דהיינו שיאסף בלא זמנו שנאמר בתורה כי הוא חייכם וגו' ואומר למען ירבו ימיכם וגו' ודברי תורה נדרשים מכלל הן לאו. שו"ע הרב שם

²⁵ סמ"ק [סוף סי' ק"ה. ובסי' ט"ו נמשך אחר הסמ"ג] שמנאו ללאו בפני עצמו ס"ל דלאו אסמכתא היא. ומי שאינו חוזר לימודו הרי זה כמסיר מלבו מדאורייתא לסמ"ק, אבל לרמב"ם הוא מקבלת חכמים בע"פ. קונט"א הלכות ת"ת

²⁶ והא דלא מנה הרמב"ם לאו זה במנין (המצוות) תרי"ג (וגם בחיבורו לא הביא איסור לאו זה כלל השנוי בברייתא וגמ' פרק י"א דמנחות), י"ל משום דס"ל דאזהרה זו דהשמר לך פן תשכח וגו' אינו לאו בפני עצמו אלא השמר דעשה נמי לאו הוא לפ"ד הרמב"ם פ"ד מהלכות תפילין, וה"נ השמר דעשה הוא לפי דעת הרמב"ם, כמ"ש בהדיא עד אימתי חייב ללמוד עד יום מותו שנאמר ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך וכל זמן שאינו עוסק בלימוד הוא שוכח, וא"כ מצות עשה דתלמוד תורה כהלכתה ולא דשכחה הם דבר אחד לפי דעת הרמב"ם. והשוכח מחמת שאינו חוזר לימודו כראוי אפשר דהוי בכלל תקפה עליו משנתו לפי דעת הרמב"ם, וכדתנן שאינו מתחייב עד שישב ויסירם מלבו, וגם אינו עובר כדתניא במנחות שם, והיינו השמר דעשה. אלא דזה דוחק שהרמב"ם יפרש פירוש תקפה שלא כפשוטו כדפרש"י ורע"ב ושאר המפרשים שבמדרש שמואל אלא ודאי דסמ"ך על מ"ש וחייב לשלש זמן כו' כדי שלא ישכח דבר כו', דממילא משמע דגם בתחילת לימודו צריך לחזור כל כך שלא ישכח כו', שאל"כ לא יועילו לו אח"כ עתים מזומנים כו' ע"ש, וחייב זה הוא מפי השמועה, ככל דיני תורה שבע"פ. קונט"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

הכתוב מדבר בעשרת הדברות לבדן אלא הוא הדין לכל התורה כולה²⁷, ולפיכך חייב לפנות לו זמן לחזרה, וללמוד באופן שיוכל לזכור.

ויש לכל אדם מישראל חובה לדעת כל התורה שבכתב ושבעל פה כולה, ולזכרה, וחייב ללמוד מקרא והלכות פסוקות בלי טעמים שבכל המשניות וברייתות ומימרות האמוראים שהן פירוש התרי"ג מצות שבתורה בכל תנאים ודקדוקיהם ודקדוקי סופרים ובזמן הזה גם הלכות פסוקות של פסקי הגאונים הפוסקים כמו הטור והשלחן ערוך והגהותיו ונתלמוד המבאר טעמי ההלכות שבמשניות וברייתות ומימרות האמוראים ובזמן הזה גם בספרי הפוסקים הראשונים המבארים טעמי ההלכות פסוקות שפסקו הטור ושלחן ערוך כמו הרא"ש ובית יוסף. וכבר התבאר סדר לימוד זה במסכת קידושין דף ל.

ולדברי הכל בתחלת למודו של אדם בין במקרא בין במשנה בין בתלמוד בכל יום לא די לו בלימוד פעם ושתים ושלוש אלא צריך לחזור על כל אחד פעמים רבות מאד הכל לפי כח זכרונו של אדם כדי שיזכור היטב.

והמשנה והתלמוד שהן ההלכות פסוקות בטעמיהן צריך לחזור עליהן בכפלי כפליים יותר מהמקרא כי תורה שבכתב אי אתה רשאי לומר בע"פ משא"כ תורה שבע"פ המשנה והתלמוד שהן ההלכות בטעמיהן חייב הוא מן התורה לחזור עליהן כל כך עד שתהא משנתו סדורה ושגורה בפיו כל כך בענין שאם ישאלנו אדם איזה דבר הלכה ממה שלמד יוכל להשיב לו מיד אסור או מותר בלי גמגום.

ולכן גם עכשיו שנכתבה תורה שבע"פ ויכול לעיין בספרים אינו יוצא י"ח בזה מצות ושננתם מאחר שמגמגם לשואלו ואינו משיב לו מיד עד שיעיין ואין הלכה זו ברורה לו כאחותו שאינו צריך לעיין.

ואף שעל ידי זה לא יוכל ללמוד הלכות הרבה לא יחוש כמו שאמרו חכמים לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה וכן היו עושים

²⁷ ומדתנן סתמא כל השוכח דבר אחד ממשנתו כו' משמע אפילו בקדשים וטהרות, ואילו לא הוה חיובא דאורייתא ללמוד ולידע כל פרטי ההלכות לא היה מתחייב בנפשו כשלמד ושכח דבר אחד ממשנתו, אף שידוע כללות ההלכות רק ששכח פרט אחד מהן. קונט"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בימיהם שהיו לומדים בעל פה היו לומדים בתחלת לימודם רק ב' או ג' פרקים משניות או ברייתות בשבוע והיו חוזרים עליהם מאה פעמים ויותר ואמרו חכמים אינו דומה השונה פרקן מאה פעמים לשונה מאה פעמים ואחת שזה נקרא עובר אלהים וזה נקרא לא עברו כראוי.

וגם עכשיו שנכתבה תורה שבע"פ ויוכל לעיין בספרים מה ששכח אין זה מועיל כלום, כי מיד ששכח עובר בלאו קודם שיעיין כמו בימיהם שעובר בלאו בשעה ששוכח אף שאח"כ יחזור וישאל מרבו וילמדנו מה ששכח ועוד שמצות התורה לא תשתנה בשינוי הדורות ולא יחליף ולא ימיר דתו לעולמים.

אולם עכשיו²⁸ שתורה שבע"פ כתובה לפנינו אין צריך לחזור מאה פעמים ואחת בשעת לימודו ממש רק שיזהר מאוד לחזור על הראשונות תמיד לפרקים קרובים בענין שתהיינה כל ההלכות שלמד עד עתה חקוקות היטב בזכרונו כל הימים שבינתיים וברורות לו בלי גמגום כבשעת לימודו ממש שנאמר (דברים ו פסוק ז) וְשִׁנְנֶתֶם לְבַבְכֶם שיהיו דברי תורה שנונים ומחודדים בפיו²⁹, שאם ישאלך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד, כמו"ש (משלי ז פסוק ד) אָמַר לְחֶכְמָה אֶחָדִי אֶת־ שֶׁתְּהָא בְּקִי בְּהִלְכָה וּבִרְוֵרָה לך כמו שברור לך שאחותך אסורה לך.

ואם לומד³⁰ ולא חוזר ד' פעמים לא יצא מצות תלמוד תורה, שהמצוה ללמוד היא כדי לזכור, אבל בפחות מד' פעמים שהלימוד הוא שלא ע"מ לזכור לא יוצאין.

²⁸ שו"ע הרב הלכות תלמוד תורה פרק ב

²⁹ עיין בבית הלל יו"ד רמז א שכתב דוהו מדרבנן, אבל מן התורה מצי פטר נפשיה מקריאת שמע שהרית וערבית מן ושננתם.

³⁰ כל זה בתשובות והנהגות כרך א סימן תקל"ט וכתב עוד שמעתי מעד נאמן בשם הקדוש ה"חפץ חיים" זצ"ל שאם לומד ולא חוזר ד' פעמים לא יצא מצות תלמוד תורה וכוונתו מפורש ברש"י ברכות ו: ד"ה אנרא שלימוד שאינו להעמיד השמועה אין בו שכר לימוד. ובספר מעשה רב מובא בשם הגר"א זצ"ל שחזרה אין לה שיעור, וכן הגר"א מפרש הפסוק "לב חכם לימינו" היינו לחזור לאחור ולחזור, ו"לב כסיל לשמאלו" להמשיך. ובזכרוני אצל מו"ר הגר"מ שניידער זצ"ל שדקדק מאד שכל תלמיד מלבד שיעורי עיון בבוקר חייב היה כל שבוע ללמוד וליבחן על ד' דפין גמרא רש"י ותוס', וזהו מעיקרי חובת לימוד התורה ושננתם לבניך שיהיו דברי תורה מחודדין בפיו שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

ומכאן נראה לשבח מאד הבחינות בישיבות וכוללים שיש בזה ברכה מרובה מאוד, שעל ידי זה שחוזרין על לימודם מקיימין עיקר מצות תלמוד תורה כדין, ואם אפשר הדבר היה ראוי לארגן בחינות גם לבעלי בתים למה שלומדים כהנ"ל.

והגר"א זצ"ל עורר תלמידיו לחזור על מסכתא ברא"ש או רב אלפסי שיזכור עיקרי הדברים, אבל הלומד ואינו חוזר והיינו לזכור לכל הפחות בע"פ עיקרי המסכתא, טועה בעיקר סדר הלימוד והוי כזורע ואינו קוצר.

ולכן מחובת האב בשלוח בנו לישיבה לראות שהבן ישנן תלמודו שיידע ויזכור תלמודו, מלבד העיון שבזה דוקא נכנס לעומק התורה, וביגיעה ועמל להספיק כל שבוע דפיין בע"פ ולחזור היטב עם שיעור עיון היאך להתעמק בתורה יוצאין המ"ע דת"ת כהלכה.

וכבר התבאר במסכת הוריות דף יג. שחמשה דברים משכחים את הלימוד³¹, ויש להזהר בהם שלא יהיה בכלל מה שאמרו כל השוכח דבר אחד ממשנתו³². א: האוכל ממה שאוכל עכבר³³ וממה שאוכל חתול³⁴. ב: והאוכל לב של בהמה, ובראשונים³⁵

³¹ ערוה"ש או"ח ב ה

³² ועיין רוח חיים (פאלאני ח"ב ברשימות אה"ע בסוה"ס עמ' קס ד"ה והנה), חסד לאלפים (או"ח סימן קנז אות ו), דברי מלכיאל (ח"ד סימן א), שו"ת התעוררות תשובה (ח"ד סימן קל), שו"ת שלמת חיים (מהדו"ח עמ' 246). שמי שאינו נוהר מדברים שקשים לשכחה, הוא בכלל מה שאמרו באבות כל השוכח דבר אחד ממשנתו כאילו מתחייב בנפשו שנאמר 'רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך'. אולם בספר חסידים אות תתרת. כתב לענין האוכל דבר שקשה לשכחה, שאינו מתחייב בנפשו, שהרי אמרו שם שזה רק באופן שיושב ומסירם מלבו, ומי שאינו נוהר מדברים הגורמים לשכחה אינו נחשב שישב והסירם מלבו. וכן יש שהוכיח כן מזה שהפוסקים לא הביאו להלכה כל הדברים שמשכחים הלימוד, משמע שאין בזה איסור. וכתב עוד שהמעם שאינו נחשב שישב והסירם מלבו, כיון שאין זה מוכרח שישכח אלא הוא גורם להחליש הזכרון וגם שהוא מתכוין להנאת עצמו לאכילה. ועיין בשו"ת יביע אומר חלק ב – יורה דעה סימן ח שהסיק אין איסור ממש בעושה א' מדברים אלו אלא שיותר טוב לחוש.

³³ בחופת אליהו שבסוף ספר ראשית חכמה (שער ו) הוסיף, שהאוכל ממה שאכל כלב גם כן גורם לשכחה. וכתב בשו"ת יביע אומר (חלק ב יו"ד סימן ח), שאף שבספר זבחי צדק (סימן קמז) כתב שאנו אין לנו אלא דברי הגמרא, ובגמרא לא הוזכר כלב אלא התול ועכבר, מכל מקום נראה שטוב לחוש גם לזה, משום שהש"ס נקט דברים שמשכחים ביותר ובריא היוקם, אבל שאר הדברים אינם חמורים כל כך, אבל ראוי להיזהר גם מהם. [וכתב שם, שיתנו את האוכל שאכל ממנו עכבר או חתול לנקבות שאינן מצוות על דברי תורה וכ"כ החוות יו"ד סי' ע"ב סק"ב בחידושים].

³⁴ האוכל ממה שאוכל עכבר וממה שאוכל חתול חדא דממה שאוכל חתול היינו נמי משום דחתול אוכל עכברים, כך מצאתי בספר הורה גבר. פני שלמה

³⁵ ואינו אוכל לב עוף אף על פי שהספר אינו מזכיר כי אם לב בהמה שקשה לשכחה מ"מ כמו כן מונע נמי לב עוף. תשב"ץ סימן תקס"א. וכן בארחות חיים הלכ' תלמוד תורה סימן כ"ה, ומובא בש"ך יו"ד עב ב וכתב וכן ראיתי נוהרין בזה. ובפמ"ג דאין לאכול שום לב וכן נוהגין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

כתבו להימנע אף מאכילת לב של עוף, ואין לאכול שום לב. ג: והרגיל³⁶ בזיתים³⁷ חיים³⁸. אך בכבושים³⁹ אין חשש. ד: והשותה מים של שיורי רחיצה, ו"א⁴⁰ שהכונה למים שרחצו בהם ונשארו לאחר הרחיצה. ו"א⁴¹ שהכונה גם על מים שנתשיירו בכלי שרחצו ממנו. ו"א⁴² שהיינו של כל הגוף וגם של רגלים אבל של נטילה ידיים טוב לשתותו. ה: והרוחץ רגליו זה על גבי זה.

ו"א אף המניח כליו כלומר בגדיו תחת מראשותיו.

יש אומרים⁴³ שדוקא כשרגיל בזה ודוקא בבגדי עצמו הוא קשה לשכחה, ויש חולקים⁴⁴ שבכל אופן הוא קשה לשכחה. ולכן היכא דאפשר יקפיד בזה גם בבגדי חבריו. ואם

³⁶ בקו' זכרון מהגר"ח קניבסקי שליט"א (עמ' י) דקדק בלשון הרגיל, וכתב דר"ל שאוכל הרבה, אבל לפרקים שרי ע"ש. אך אין ברור הגדר מה ר"ל רגיל. ובמור וקציעה ליעב"ץ או"ח (סוף סי' ק"ע) דמשמע דהאיסור לאכילת זיתים הוא דוקא בקובע סעודתו עליהם ע"ש היטב וי"ל. וראה בקובץ בית אהרן וישראל (שנה ה גליון ה עמ' קכ"ה - ו) עוד בזה. (וע"ע בלקומי יהודה פר' מסעי (עמ' קי"ג) המביא מכ"ק אדמו"ר בעל האמרי אמת וצ"ל דל' יום נקרא רגיל ובהג"ה שם ציין לב"ב (ח א) ע"ש).

³⁷ פ"י כי השמן זית מיוחד לחכמו ושכל, מפני שממנו האור אשר השכל דומה לו, והזתים אשר הוא נושא אל השמן, שבתוך הזית הוא שמן מוכן לשכחה. כי השמן הוא נבדל מן הזית, ומפני שהשמן נבדל מן הזית הוא נבדל לגמרי וזהו מיוחד לאור ולשכל, והנושא אשר (הזית) [השמן] יוצא ממנו, כי הנושא אשר השכל עומד בו הוא חמרי, והוא משכח השכל כאשר הוא מוטבע בו. לכך כאשר אוכל הזתים הוא משכח תלמודו, כאלו השמן מוטבע בגוף הזית. וכאשר אוכל השמן שהוא בפני עצמו והוא נבדל מן הזית הוא יפה לחכמה, כי הוא אור לגמרי [והזית אשר השמן יוצא] ממנו הוא הפך זה שהוא מסוגל אל הפך החכמה לכך הוא מסוגל [לשכחה]. וכן מה שאמר האוכל לב בהמה, כי הלב הוא נושא אל החכמה שבלב והנושא נבדל מן הכח אשר בלב ולפיכך בו הטפשות. וכן אמרו כי כל אבר מחזיק אבר חוץ מן לב ומוח, שגם המוח הוא נושא לדעת כמו הלב והם נבדלים מן הכח אשר הם הנושאים, לכך הם קשים לתלמוד. חדושי אגדות למהר"ל

³⁸ ועיין בבאה"ט או"ח סי' ק"ע סק"ב שב' וז"ל, ובענין דברים המשכחין כגון זיתים וכיוצא בהם, אין זה אלא בע"ה, אבל האוכלם בכונה כנודע מוסיפין לו זכירה, עכ"ל והוא ממג"א שם יט. וגם בזה א"ש מה שאכל ר"י זית, וכן בסוגיא דברכות מ"א. דס"ל לר"י דזית עדיף משום דהו"ל מין שבעה, ושפיר היו נוהגין באכילת זיתים, ודו"ק - ועיין עוד ברבינו בחיי פרשת וישלח סוף ד"ה ותצא, מענין זה, ובמעם שהזית משכח הלימוד, ע"ש.

³⁹ הגהות יעב"ץ וכן כתב במור וקציעה שלו (או"ח סי' ק"ע) ע"ש. ועיין יפה ללב בי"ד סימן קמ"ז בקו"א מפקפק על המור וקציעה (ועיין בכף החיים בסימן קנ"ז), ובספר זכירה מבואר דגם עם שמן זית קשה לשכחה, מכל מקום המקילין יש להן על מה לסמוך.

⁴⁰ הידושים וביאורים והופת אליהו רבה שער ו
⁴¹ אורחות חיים הל' ת"ת אות כה וז"ל ו"א אף הרוחץ ממים הנותרין מן השתיה או השות' ממי' הנותרין מן הרחיצה

⁴² הגהות יעב"ץ, אך בספר זכרון להגר"ח קניבסקי (בהוספות לסק"ב) מביא דבתשובות הגאונים סי' רע"ז מבואר בהדיא גם מי נט"י בכלל. ואם נתערבו מים אלו ברוב מים נקיים או בתבשיל אפשר דיש להקל. שם בספר זכרון הנ"ל ח"ב סק"ב.

⁴³ שו"ת שלמת חיים (מהדו"ח עניינים שונים סימן צד), ומשו"ה ישנו הכהנים בבגדי כהונה מתחת לראשם (תמיד פ"א מ"א) כיון שאינם רגילים בכך שהרי המשמרות מתחלפות תמיד, וגם הבגדים אינם שלהם אלא של הקדש.

⁴⁴ טהרת המים (מע' ש' אות יד), ספר זכרון להגר"ח קניבסקי (חלק ב אות טו), שו"ת יביע אומר (ח"ב י"ד סימן ח). ובספר זכרון כתב להוכיח דאף כשאינו רגיל הוא קשה לשכחה, ממה שכתב בליקומי מהרי"ל (אות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

הכר מפטיק בין ראשו לכליו שפיר דמי. ונכון לזוהר שלא להניח את נעליו תחת המטה, למראשותיו⁴⁵.

והמתנמנים על זרועו כשהוא מכוסה בבגד, יש שכתב שאין בזה קפידא⁴⁶. אפשר אם מניח דבר אחר המפטיק בין ראשו לבגדיו אין קפידא⁴⁷.

ויש שכתבו⁴⁸ שהלובשים שני מלבושים ביחד⁴⁹, ג"כ קשה לשכחה ונראה דבמנעלים אין קפידא⁵⁰.

יש אומרים⁵¹ שכשם שאסור ללבוש שני בגדים כאחד, כך אסור לפשוט שני בגדים כאחד, ויש אומרים⁵² שמותר לפשוט שני בגדים כאחד.

ד. יכול אפי' מחמת אונסו ... במסירם מלבו הכתוב מדבר ... יכול אפילו תקפה עליו משנתו ת"ל רק

מא) שהיה נזהר כשהולך בדרך ואין לו בר או כסת לשום תחת ראשו, היה מניח את אוכף הסוס מתחת לראשו ובלבד שלא אחד מבגדיו. ומשמע מזה דאף באקראי הוא קשה לשכחה. גם על התנאי השני שדוקא בבגד שלו פקפק שם, אך כתב דאם מניח בגד של חברו שלא לבשו כלל אפשר דיש להקל. וכתב עוד שעיקר הראיה מבגדי כהונה יש לדחות, דשא"ה דהוא מצוה להניח הבגד"כ תחת הראש כדי לשמרם [וכמו שאמרו בברכות כד ע"א לגבי תפילין] וכל לנטורינהו מפי עדיף"ו ושומר מצוה לא ידע דבר רע. גם אפשר דבביהמ"ק לא הזיק שום דבר, ע"י אבות פ"ה ובמדבר רבה פר' ויהי ביום כלות, וכ"כ בדוכב מישרים ח"א סימן עט. וע"י בספר עיני כל חי (להגרי"ח פאלאני, מסנת תמיד) שכתב ש"ל שבגדי קודש לא מביאים לידי שכחה, וכ"כ במרומי שדה (הוריות יג ע"ב) דבגד"כ שאני.

⁴⁵ ילקוט יוסף השכמת הבוקר הערות סימן ב אות יג

⁴⁶ וע"י בכל זה בספר שמירת הגוף והנפש (ח"א סימן קיה).

⁴⁷ מ"ב ב ב

⁴⁸ מג"א סק"ג בשם כונות מובא במ"ב שם

⁴⁹ ובכף החיים ו הביא שגם יש לזוהר שלא ללבוש שני כובעים בבת אחת.

⁵⁰ ערוה"ש שם ו, וכן שו"ת פני מבין (או"ח סימן רכ"ו). וע"י בשלחן מלכים (סימן ג, הלכה למשה סקי"ז) שביאר דאין זה מקרי לבישה אלא נעילה. וכן דעת הגרי"ש אלישיב (פניני תפילה, עמוד סה).

⁵¹ מנחת אהרן (פארדו כלל כב אות יב), שלחן המהור (קאמרנא, ס"ב ס"א).

⁵² ארחות חיים (ליפשיץ), אפיקי מונינים (חידושים סק"ג), ספר זכרון (ח"ב אות לג). וע"י בהליכות שלמה (תפילה, פ"ב סכ"ב) שכתב שאף שיש שהחמירו בוה, מ"מ אין לנו אלא מה שמפורש בפוסקים, וגם בכל הדברים שהזכירו חז"ל שקשים לשכחה, אף שיי"א שדבר זה נכלל בציווי התורה 'השמך לך פן תשכח', מ"מ כיון שלענין שאר דברים סגוליים שאמרו חז"ל הזהירו האחרונים מלהודקק להם [ע"י יש"ש חולין פ"ח סימן יב, הג' רע"א לשו"ע יו"ד סימן שלו ס"א], דכיון שאין אנו בקיאים בהם יתכן דלא יועילו ויבאו לזלזל בדברי חז"ל, די לנו שנחמיר בדברים הקשים לשכחה במה שנזכר בפירוש ותו לא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

במה דברים אמורים⁵³ שהשוכח מתחייב בנפשו ועובר בלאו כששכח מחמת עצלות שנתעצל לחזור על לימודו כראוי, אבל מחמת אונסו כגון שטרוד הרבה בפרנסתו והעתים שקובע לו אין מספיקים לו לחזור על כל לימודו שלמד קודם שהיה טרוד, אינו מתחייב בנפשו וגם אינו עובר בלאו שנאמר רק השפור לך וגו' רק למעט מחמת אונסו.

וכן מי שתקפה וגברה עליו משנתו מפני שהיא חמורה עליו, ולכך נשכחה ממנו, אינו מתחייב ואינו עובר⁵⁴, ועל זה נאמר ופן יסורו מלבבך ללמדך שישב ויסירם מלבבו ולכך נשכחו ממנו, ולא כשנשכחו ממנו מחמת שחמורות עליו.

ולא הצריכתו התורה לעסוק תמיד בהלכות אלו החמורות עליו כדי שלא ישכחן אלא אדרבה צריך הוא ללמוד ולידע כל התורה שבע"פ כולה ולחזור עליה עד שיזכור היטב מה שאפשר לו לזכור ע"י חזרה זו שהן הלכות הקלות עליו ולא יחוש לשכחה החמורות.

גם מי שידע בעצמו שהוא שכחן גדול בטבעו ותולדתו לא יוכל לפטור נפשו מלאו זה דפן תשכח ומצות ושנתם כי מצות התורה שוות לכל נפש מישראל וכל אחד חייב לזכור דברי תורה בלבו כפי יכולתו והשגת כח זכרונו אם מעט ואם הרבה דברי תורה.

ואף שנמצא⁵⁵ שלא יוכל ללמוד ולידע כל ימיו רק כדי מה שיוכל לחזור בחדש אחד לא יחוש ועל זה אמרו לא עליך המלאכה לגמור. וכך היו מצויים בימיהם תלמידים שלא היו בקיאים ויודעים בעל פה רק מסכת אחת ויש מהן שתי מסכתות

⁵³ שו"ע הרב שם סעיף ו ז

⁵⁴ אף על פי שאינו אנוס שהיה יכול לעסוק תמיד במשניות והלכות אלו החמורות עליו ולא להסיח דעתו מהן להלכות אחרות.

⁵⁵ כגון מי שהוא שכחן גדול ואם יהיה שונה הלכות רק פרק אחד ביום ויחזור עליו מאה פעמים ויותר ואפילו כל היום כולו לא יוכל לזכרו היטב כי אם חודש אחד על דרך משל ואח"כ אם לא יחזור עליו יתחיל לשכוח מעט מעט הרי זה חייב לעשות כן ללמוד בכל יום רק פרק אחד ולחזור עליו כל היום כולו וכן יעשה שלשים יום ואח"כ בסוף החדש יחזור על השלשים פרקים אלו כמה פעמים עד שיוכל לזכור היטב עוד ג' או ד' שבועות על דרך משל ואח"כ ילמוד בתוך כך עוד פרק אחד בכל יום ויחזור עליו כל היום כולו ויעשה כן עד כלות הג' או ד' שבועות אלו ואזי יחזור עוד פעם או שתיים על שלשים פרקים הראשונים וגם על פרקים האחרונים שלמד בג' או ד' שבועות אלו עד שיוכל לזכור הכל עוד כמה שבועות ובתוך כך ילמוד עוד פרק אחד בכל יום. וכן יעשה להיות מוסיף והולך פרק אחד בכל יום בכל ימים שבינתיים בין חזרה לחזרה עד שילמוד כל כך הרבה משנה ותלמוד בענין כשיצטרך לחזור על הראשונות בסוף כל חדש כפי טבעו שאינו יכול לזכור היטב יותר מחדש אחד על דרך משל אזי ישהה בחזרה זו כל החדש כולו עד שיחזור על כל לימוד שלמד עד עתה וכן יעשה לעולם מידי חדש בחדשו לחזור תמיד על הראשונות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אך אדם כזה מאחר שאינו יכול ללמוד דברי תורה הרבה מאד צריך שיהיה כל לימודו בלימוד המביא לידי מעשה שהן הלכות הצריכות לכל אדם לידע אותן לקיים המצות כהלכתן וליזהר מליכשל באיסורים חס ושלום, דהיינו רוב אורח חיים כמעט כולו ומיעוט יורה דעה ומעט באבן העזר וחושן משפט כל הלכה ברורה בטעמה מהתלמוד ומפרשיו כמו הרא"ש או הב"י לפחות ולחזור עליהן לעולם.

וגם מי שדעתו יפה שיוכל ללמוד ולזכור כל התורה שבע"פ יש לו ללמוד ולחזור תחלה הלכות הללו הצריכות למעשה כי יש להן דין קדימה על שאר כל ההלכות שאין צריך למעשה כל כך.

ולמוד האגדות מביא גם כן לידי מעשה להתבונן מתוכן מוסר השכל כמו שנתבאר למעלה. ומי שלא הגיע למדה זו ילמוד בספרי מוסר שנבנו דבריהם על המדרשים וההגדות ומאמרי הזוהר.

וכל זה מלבד הקריאה בתנ"ך לעתים מזומנים שיש לה דין קדימה על הכל.

הלכתא למשיחא

ה. שני שולחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית אחד של שייש ואחד של זהב על של שייש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורדין

שני שולחנות⁵⁶ היו באולם מבפנים על פתח הבית, אחד של שייש⁵⁷ נותנין עליו לחם הפנים בכניסתו, ואחד של זהב נותנין עליו לחם ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורדין.

⁵⁶ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ג הלכה טז

⁵⁷ ומה דאיתא לעיל אחד של כסף ואחד של זהב ופירש"י דהיה של שיש רק משום דהיה לבן קורא אותו כסף יעו"ש מעלין בקודש ולא מורדין מטעם זה יתחייב שלא יניחו על שלחן גרוע משל זהב לאחר שמסלקין אותו אבל לא מפני זה מחוייב להיות אותו שמניחין עליו כשמכניסין אותו להיות של כסף או של שיש. הר המורה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיַחַא בְּרַף הַיּוֹמִי

מסכת מנחות

ו. וארבעה כהנים נכנסין שנים בידם שני סדרים ושנים בידם שני בזיכין... אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה כנגד טפחו של זה שנאמר לפני תמיד

כבר התבאר לעיל דף ז. שבכל ערב שבת מביאין כ"ד עשרונים סולת⁵⁸, ועושין מהן י"ב חלות, שמכניסין בשבת להשולחן שבהיכל, כמו שנאמר בפרשת אמור (ויקרא כד פסוק ה - ח) וְלִקְהַת סֵלֶת וְאֶפֶיֶת אֹתָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֵים יְהִיָּה הַחֲלָה הָאֶחָת וְשִׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מְעַרְכוֹת שֵׁשׁ הַמְעַרְכֹת עַל הַשְּׁלֶחָן הַטָּהוֹר לְפָנָי ה'. וגו'. מצות עשה לסדר לחם הפנים בכל יום שבת על השולחן לפני ה' בהיכל שנאמר ביום השבת ביום השבת יַעֲרֹכְנוּ לְפָנָי ה' תָּמִיד וגו'. ' ובכל יום שבת כשמכניסין לחה"פ וב' בזיכי לבונה, חדשות, מוציאין הי"ב חלות הישנות עם בזיכי לבונה שבצידן, ומקטירין הבזיכי לבונה הישנות על מזבח החיצון. ואח"כ מחלקין החלות הישנות לזכרי כהונה שבעזרה.

וכיצד מסדרין את הלחם ארבעה כהנים נכנסים, שנים בידן שני סדרין, ושנים בידם שני בזיכין, וארבעה מקדימין לפניהם שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בזיכין שהיו שם על השולחן⁵⁹, הנכנסין עומדין בצפון ופניהם לדרום, והיוצאין עומדים בדרום ופניהם לצפון⁶⁰, אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה בתוך טפחו של זה שנאמר (שמות כה פסוק ל) לָחֶם פָּנִים לְפָנָי תָּמִיד.

⁵⁸ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ה הלכה א, ד

⁵⁹ נראה דהכוונה ע"פ דאמרו בפרק שתי הלחם (מנחות צ"ט ע"ב) דארבעה כהנים מקדימין לפניהם, שנים ליטול שתי המערכות, ושנים ליטול שני בזיכין, א"כ הנוטלין בזיכין היו ממשמר הנכנס, שהן מקריבין בזיכין, לכן סילוק בזיכין דהוי כמו קמיצה הוי במשמר הנכנס, והשנים שנוטלין מהשולחן השני מערכות לחם הם ממשמר היוצא, לפי שגם הן חולקין בלחם, והא דאמר נכנסין, פירוש להיכל, כן נ"ל. או"ש שם

⁶⁰ כך הוא שם לשון המשנה והיינו כמ"ד שלחנות מזרח ומערב מונחין ורחבן צפון ודרום וכן פירש"י ז"ל שם וכן פסק רבינו ז"ל בהדיא בפ"ג מהלכות בית הבחירה דשלחן מזרח ומערב מונח דהיינו לאורך הבית ורחבו בין צפון לדרום. וקשה דהא הוי פלוגתא דרבי ור"א בר"ש בפרק שתי הלחם ואמרו שם דטעמא דרבי דגמר ממנורה ור"א סבר דמנורה גופא צפון ודרום מונחת. ורבינו ז"ל פסק בפ"ג מהל' בית הבחירה גבי מנורה דצפון ודרום מונחת וכמ"ש שם היו כנגד רוחב הבית בין צפון ודרום איך פסק שם דשלחן מזרח ומערב מונח הא טעמיה דרבי לא הוי אלא משום דיליף ממנורה וכיון דליתיה במנורה ליתיה בשלחן וצ"ע. לח"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

ז. יצאו ונתנום על שלחן הזהב שהיה באולם הקטירו הבזיכין והחלות מתחלקות לכהנים חל יום כיפורים להיות בשבת החלות מתחלקות לערב

יצאו ונתנו⁶¹ את הלחם שהוציאו על שולחן זהב אחר שהיה באולם והקטירו הבזיכין⁶² ואחר כך מחלקין החלות לכהנים לפי המשמרות⁶³, ואין⁶⁴ אוכלין⁶⁵ את הלחם עד שיקטירו שני בזיכי לבונה על האש⁶⁶, ואם חל יום הכפורים להיות בשבת החלות מתחלקות לערב⁶⁷.

ח. חל להיות בערב שבת שעיר של יום הכפורים נאכל לערב והבבליים אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה

ביום צום הכפורים⁶⁸ מלבד התמיד והמוספין, מקריב שעיר חטאת ונעשה בחוץ בעזרה והוא נאכל לערב, ועוד מקריבין יתר על זה, פר בן בקר לחטאת והוא נשרף, ואיל לעולה, ושניהם משל כהן גדול, ואיל הבא משל צבור האמור בפרשת אחרי מות, ועוד מביאין משל צבור שני שעירי עזים, אחד

⁶¹ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ה הלכה ה

⁶² נראה לי, דהא דבעי בגמרא זבחים (דף ק"י ע"א) קומץ מהו שיתיר כנגדו בשירים הוא שיגרא דלישנא, והכוונה קומץ של לבונה שהוא נתון על המערכה, ומבורר היה הקומץ של לבונה על איזה מערכה היה נתון וע"ז בעי מי מתיר את מערכה שלו בהקמרת קומץ של בוך אחד יעו"ש. ולכן רבינו דפסק (בה"ב) כאבא שאול (מנחות צ"ו ע"א), דבאמצע בתוך האויר שבין המערכות היו מונחין אינו מבורר כל קומץ לאיזו מערכה שייך, וליכא למיבעי, לכן השמיטה, והבזיכין קרי להו בפ"ב דמנחות (ט"ז ע"א) מתירין, דהקמרת בזיכין מפגל את הלחם, ור"מ ורבנן פליגי שם אם מפגלין בבוך אחד, יעו"ש, ולכן כתב רבינו לעיל פ"ד ה"י אין אוכלין את הלחם עד שיקטירו הבזיכין, יעו"ש: או"ש שם

⁶³ כיצד חולקין לחם הפנים בכל שבתות השנה, משמר הנכנס נוטל שש חלות, ומשמר היוצא נוטל שש, הנכנסין חולקין ביניהם בצפון שהרי הן מוכנים לעבודה, והיוצאין חולקין בדרום. רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ד הלכה יב

⁶⁴ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ד הלכה י

⁶⁵ צ"ע אמאי לא כתב ואין מחלקין את לחם כדכתב בפרק ה שהרי קודם שיקרב המתיר ולא לא היו מחלקין

⁶⁶ הכי משמע מדוכתי טובי דהבזיכין ללחם כמו הקומץ למנחה דההקמרה מעכב. הר המורה

⁶⁷ דאסור לחלקם מבע"י ואפשר משום דילמא אתי למיכל מיני' [וכן הוא בירושלמי פסחים (פ"ד ה' ד') וע"י

במג"א (סי' תרי"ב) ובדגמ"ר (שם) או משום דהוי טירחא של צורך חול ואסור בשבת ויו"כ. שפת אמת כאן

⁶⁸ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק א הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

קרב חטאת והוא נשרף, נמצא ששני שעירים חטאת אחד נעשה בחוץ ונאכל לערב⁶⁹ והשני נעשה בפנים ונשרף, ופר כהן גדול לחטאת והוא נשרף. ו

ואם קידשו על פי הראיה וחל יום הכפורים בערב שבת⁷⁰, נאכל השעיר בליל שבת חי ללא בישול, למי שדעתו יפה שאין בישולו דוחה שבת.

הלכה למעשה

**ט. אפי' לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית קיים
לא ימוש ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ ורבא
אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ**

כל איש מישראל⁷¹ חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין זקן גדול, אפילו עני המחזיר על הפתחים, אפילו בעל אשה ומטופל בבנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר (יהושע א פסוק ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפיהך והגית בו יומם ולילה.

⁶⁹ וצ"ע אמאי לא כתב מה הדין בחל להיות ערב שבת שלמרות שבימינו אינו יכול לחול בערב שבת שאם כן חל ר"ה ביום רביעי ולא אד"ו ראש, מ"מ כשמקדשים על פי ראייה יכול לחול והו"ל להביאו. וכשם שכתב ב הלכות שבת פרק ה הלכה כא יוה"כ שחל להיות בע"ש לא היו תוקעין, ובפ"י המשניות פ"א מ"ז כתב רבינו "ואם אירע יום צום ביום ששי אי אפשר לאכל שעיר חטאת בליל שבת מבושל, לפי שאסור לבשלו לא ביום צום כפור ולא בליל שבת, לפיכך אמר שהבבליים היו אוכלים אותו חי בלי בשול מחמת חזוק מעיהם וזהו ענין שדעתן יפה, ודבר זה ממה שמבטל טענת כל מי שמתוכח וטוען שלא היה צום כפור כלל לא ביום ששי ולא ביום ראשון, ושכל מה שנזכר דבר זה במשנה הוא על דרך ההנחה אלו אירע, הרי דברה המשנה בהלכה למעשה שהפלוגיים היו אוכלים אותו חי, ואין מקום כאן לשום וכות. ואי אפשר לומר שזה הנחה למה שלא היה. והרבה בתלמוד מה שמחזק דבר זה, אלא הענין הולך אחר הראייה בזמן שהיה בית דין. ועיין תויו"ט ועיין מרה"מ הלכות שבת שם.

⁷⁰ תורת הקדשים מו: א

⁷¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רמו א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וי"א⁷² שבשעת הדחק⁷³ אפילו לא קרא רק קריאת שמע שחרית וערבית⁷⁴, לא ימושו מפיד (ישעיה נט פסוק כא) קרינן ביה⁷⁵.

וי"א⁷⁶ שדין זה לא נאמר אלא אחר שידע כל דיני היהדות חובת גברא בענין הצריך הלכות ברכות תפלה והנהנים הלכות גדה הצריכין, איסור והיתר שלא יכשל, וזוכר את לימודו, אז נשאר לו מצות עשה דהקנין, וזה מקיים בשעת הדחק בקריאת שמע. וכן במי⁷⁷ שהוא אנוס משום שטרוד בפרנסתו כל

⁷² רמ"א שם

⁷³ ועי' שו"ת דברי חכמים סימן ג' וז"ל לוינו לוינו נדפסה בשדי חמד, כללים, מערכת ואו, כלל ט"ו שהאריך במחלוקת הקדמונים שהביאם בשו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תט"ז אי מצוי פטר נפשי בק"ש שחרית וערבית ולימוד כל היום אינו אלא ראשית, והביא דעת מרן הב"י באו"ח סי' מ"ו שנראה שסובר שלימוד כל היום חובה משום והגית בו יומם ולילה ועי' באורך ביישוב סתירת ד' רשב"י שבמנחות צ"ט ס"ל דבכ"ש שחרית וערבית קיים לא ימוש ובברכות ל"ה ע"ב אמר תורה מה תהא עליה כו' ע"ש עוד בכ"ז. ועי' בברכי יוסף כאן [אות א' מ"ש ג"כ בסתירת ד' רשב"י הנ"ל וע"ש שהעלה שאף שקיים לא ימושו בק"ש שחרית וערבית מ"מ חייב כל אדם ללמוד יום ולילה כפי כחו מקראי אחרוני דוהגית, ושנתם וכו' וכמ"ש הר"ן בנדרים ח' וזוהי דעת הרמב"ם וכן הוא לדינא אליבא דכ"ע ע"ש].

⁷⁴ עיין בית הלל שהביא את הר"ן בפרק קמא דנדרים דף ח' ע"א [וז"ל], [ד"ה] הא קמ"ל דכיון דאי בעי הוה פטר נפשיה בקריאת שמע שחרית וערבית. מסתברא לי דלאו דוקא דבהכי מפטר שהרי חייב כל אדם ללמד תמיד יום ולילה כפי כחו, ואמרין בפרק קמא דקידושין [ל, א] וז"ל, תנו רבנן ושנתם [דברים ו, ז] שיהו דברי תורה מחודדים בפיד שאם ישאלך אדם שלא תנמנם ותאמר לו, וקריאת שמע שחרית וערבית לא סגי להכי, ובבית הלל שם כתב לא קשה מידי מן ושנתם דאיתא בגמרא שהביא הר"ן מפרק קמא דקדושין [ל, א] דזהו מדרבנן, אבל מן התורה מצי פטר נפשיה מקריאת שמע שחרית וערבית מן ושנתם.

⁷⁵ ועיין בית הלל שם שהקשה על הרמ"א שלא הזכיר מחלוקת אי מצוה לומר או אסור, אולם עיין ש"ך שם א שהביא ש"כ בסמ"ג עיין י"ב ומסיים בה ודבר זה אסור לומר לפני ע"ה מיהו בהגמ"י לא מייתי האי סיומא ואחריו נמשך הרב ונראה שמעמא דהלכה כרבא שאמר מצוה לאומרו בפני ע"ה, ופירש"י דסבר משום ק"ש נוטל שכר גדול כזה אם היה עוסק כל היום כ"ש ששכרו גדול ומרגיל בניו לת"ת, ל"א סברי הנך רבנן מצי פטרי נפשיהו בק"ש ויתבי כולי יומא וגרסי ש"מ שכר גדול יש ע"כ, אם כן כיון דרבא אמר מצוה לאמרו נקמינן כוותיה וכ"ש לפי גירסת הילקוט בריש יהושע דגרסינן לייט עלה אביי האומרו בפני ע"ה ורבא אמר מצוה כו' אם כן נקמינן כרבא לגבי אביי גם במדרש תהלים איתא סתמא משום ריב"ל אפילו לא קרא אלא ק"ש שחרית וערבית קיים ובתורתו יהגה יומם ולילה ומייתי ליה הילקוט בריש תהלים ע"ש.

⁷⁶ ראשון לציון שם ובוה מיושב אמאי לא הזכיר מצוה לאומרו שהרי לא איירי בעם הארץ, וכן לא יקשה האיך מקיים ושנתם דאיירי שכבר למד ושגור בפיו.

⁷⁷ וכ"כ בשו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן קי וז"ל ונמצא לפ"ז שמה שא"ר אמי במנחות שבפרק אחד שחרית ופרק ערבית יצא ידי חובתו ופסק כן הרמב"ם בה"ח הוא לכאורה רק באיש שכבר למד כל התורה כולה והוא זכרון גדול שאין לחוש לשכחה, ש"מ מצד מצות למוד תורה בעצם שחייב ללמוד ביום ובלילה סגי בפרק אחד שהוא קביעות מועמ, אבל איש כזה כמעט שאינו מן המציאות. אך יש דין זה גם באיש שלא למד עדיין כל התורה וגם יש לחוש לשכחה אבל הוא אנוס משום שטרוד בפרנסתו כל היום ש"מ צריך לכל הפחות לקיים מצות למוד התורה, אף שהוא אנוס מלקיים מצות למוד כל התורה. ושם יורה דעה חלק ד סימן לו כתב דבלימוד התורה איכא שני חיובים. איכא חיוב ללמוד כל התורה שבכתב ושבע"פ וגם לידע אותה, ונוסף על זה איכא איסור לאו על השכחה – כדאמר ר"ל במנחות דף צ"ט ע"ב כל המשכת דבר אחד מתלמודו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

היום שמ"מ צריך לכל הפחות לקיים מצות למוד התורה, אף שהוא אנוס מלקיים מצות למוד כל התורה.

ונקטו הפוסקים⁷⁸ שמי שהוא פנוי ואינו בעל מלאכה או בעל מסחר מחוייב ללמוד תמיד. ומי שמצריך להתפרנס יעשה מלאכתו עראי, ותורתו קבע.

אך מי שמוטל עליו עול הפרנסה מן הדין יוצא ידי חובתו בקביעות עתים לתלמוד תורה לקיים מה שכתוב וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה בקביעות עתים ביום ובלילה בכדי ללמוד ולזכור היטב לימוד המביא לידי מעשה בלבד לידע אותן בלי שאלת חכם ולימוד בהגדות ומדרשים או ספרי מוסר שנבנו על מדרשי חכמים שדבריהם תורה וקבלה.

ושאר כל היום יעסוק במשא ומתן כדי שיוכל להחזיק ידי תלמידי חכמים שהם לומדי התורה יום ולילה עד שיודעים הלכותיה בטעמיהן על בוריין ויהא נחשב לו כאלו למד בן ממש בעצמו⁷⁹.

ואם אירע לפעמים גודל טרדה במשא ומתן עד שלא יוכל ללמוד כל העת הקבוע לו ביום וכן בלילה יוכל לצאת ידי חובת מצות והגית בו יומם ולילה אפילו בלימוד מועט, ובשעת הדחק שהטרדה גדולה יותר מדאי ואין לו פנאי אפילו פרק אחד יוכל לצאת ידי חובתו בקריאת שמע שחרית וערבית לקיים מצות והגית בו יומם ולילה ביום ההוא שהוא שעת הדחק ואי אפשר בענין אחר.

עובר בלאו שנאמר/ השמר לך וכו' פן תשכח את הדברים, ולרנב"י איכא תלתא לאוין. ועוד מצווה איכא, שצריך האדם ללמוד בכל יום פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, מקרא דוהגית בו יומם ולילה (יהושע א', ח', ובגמ' שם אי' דקיים מצוות לא ימוש ספר התורה הזה מפיק, שבאותו הקרא) לר' אמי, ולר' יוחנן משום רשב"י יצא מצווה זו השניה גם בק"ש שחרית וערבית, ומקיים בקריאת שמע בזמנה שתי מצוות. ואיפסק ברמב"ם פ"א מת"ת ה"ח כר' אמי, שאינו יוצא מצוות ת"ת בק"ש אלא דווקא בקביעות זמן אחר ללימוד התורה שני פעמים ביום ובלילה. וקיום מצות למוד כל התורה יש בלימוד הדרף היומי שהרי ילמדו במשך ז' שנים כל הש"ס ולכן הוא ענין גדול מאד

⁷⁸ שו"ע הרב הלכות תלמוד תורה ומ"ב או"ח קנה, ותורת הקדשים מזו. אות ב ועיי"ש בזבח תודה ד"ה מדבריו ותורתם נקראת על שמו כמו שפירשו חכמים בפסוק שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך וגם יוכל למלאות מחסורי בניו ובנותיו בהרחבה קצת כדי שיוכלו בניו לעסוק בתורה כראוי ולהדריך בנותיו בדרך ישרה כמו שיתבאר בהלכות צדקה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

וכן אפילו מי שדעתו יפה ויוכל ללמוד טעמי ההלכות מהתלמוד שצריך לעשות תורתו קבע ומלאכתו עראי אם אירע לו לפעמים שצריך להתעסק במלאכתו ופרנסתו כל היום כולו ואי אפשר לו ליפנות ממנה כלל בלי הפסד יקיים גם כן מצות והגית בו יומם ולילה בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, ובשעת הדחק מאד שגם זה אי אפשר לו יוכל לצאת ידי חובתו בקריאת שמע שחרית וערבית.

וכן מי שהוא בעל יסורים או שהוא זקן מופלג שתשש כחו ואינו יכול לעסוק תמיד בתורה חייב לקבוע לו עתים לתלמוד תורה ביום ובלילה כפי כחו ויכלתו ואם אינו יכול לקבוע עתים גדולים יוכל לצאת ידי חובתו בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית.

ומכיון שצריך אדם ללמוד בכל יום תנ"ך ומשנה וגמרא ופוסקים, בעלי בתים שאין לומדים רק ג' או ד' שעות ביום לא ילמדו גמרא לחוד שאין יוצאים בזה, אלא גם ספרי פוסקים כל אחד כפי השגתו.⁸⁰

וכיון שצריך שיקבע לו עת ללמוד ביום ובלילה ולכן מהנכון שמלבד הקביעות שאחר שחרית יקבע גם בין מנחה למעריב.

וצריך שאותו העת יהיה קבוע שלא יעברנו בשום פעם אף אם הוא סבור להרויח הרבה שאם ראוי שיבוא לו הרויח יבוא מעצמו מהקב"ה אף שלא יבטל קביעות לימודו.

ואם היה לו אונס שלא יכול ללמוד הקביעות שחרית ילמוד עכ"פ פסוק אחד או הלכה אחת קודם שיצא מבהמ"ד שחרית ואח"כ ישלים קביעותו ואם לא יכול להשלים הקביעות שלו ביום יהיה עליו כמו חוב וישלימנו בלילה.⁸¹

ועיקר מצות ת"ת אין לה שיעור וחיובה הוא כל היום כ"ז שיש לו פנאי וכשיש לו פנאי ומבטל ת"ת מרצונו הוא קרוב למה שאחז"ל כי דבר ד' בזה זה שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק ואמרו העושה תורתו עתים שאין לומד אלא בעתות מיוחדות אף שיש לו פנאי יותר ללמוד ה"ז מיפר ברית ואמרו ויתר הקדוש ברוך הוא על ע"ז וג"ע ושפ"ד ולא ויתר על עון ביטול תורה.⁸²

⁸⁰ מ"ב קנה סק"ג וע"ל סי' א' דין ל"ב וע"ל סי' רל"ח דין ג'

⁸¹ שו"ע ונו"כ או"ח קנה א' וסק"ב ד' ה' ובה"ל ד"ה עת וע"ל סי' רל"ח דין א' ד' וע"ל סי' קכ"ד דין י"ד וסי' א' דין

ט"ו

⁸² סק"ד ובה"ל ד"ה עת וע"ל סי' רל"א דין ח'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

אף מי שאינו יודע ללמוד הרבה יקבע לו מקום בבהמ"ד וילמוד מעט במה שיודע ונכון כשאין לומד רק מעט שעיקר לימודו יהיה בהלכות שידע איך להתנהג למעשה ואם אין מבין בהלכות ילמוד כל מה שיודע ובזמניו יש כמה שיוכל כל אדם לקרות וללמוד בהם. וכ"ש אם יוכל להבין מה שלומדים בהלכה או אגדה יקבע עצמו לשמוע ויעלה לו במקום לימוד ויזכה לעתיד לבוא לישיב בין החכמים כמו שאמרו חז"ל⁸³.

ובעו"ה כמה אנשים מרפיץ ידיהם מן התורה לגמרי ואינם חוששים לקבוע אפילו זמן מועט ביום לתורה והסיבה הוא מפני שאינם יודעים גודל החיוב שיש בזה וכבר אחז"ל (מדרש משלי פרק י) בא וראה כמה קשה יום הדין שעתיד הקדוש ברוך הוא לדון את כל העולם וכו' בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה הקדוש ברוך הוא הופך פניו ממנו ומצירי גיהנם מתגברין בו כו' והם נוטלין אותו ומשליכין אותו לגיהנם בא מי שיש בידו שני סדרים או ג' הקדוש ברוך הוא אומר לו בני כל ההלכות למה לא שנית אותם בא מי שיש בידו הלכות אומר לו בני תורת כהנים למה לא שנית שיש בו כו' בא מי שיש בידו תורת כהנים הקדוש ברוך הוא אומר לו בני חמשה חומשי תורה למה לא שנית שיש בהם ק"ש תפילין ומזוזה כא מי שיש בידו ה' חומשי תורה אומר לו הקדוש ברוך הוא למה לא למדת אגדה כו' בא מי שיש בידו אגדה הקדוש ברוך הוא אומר לו תלמוד למה לא למדת עיין שם והאיש אשר אינו מזרז א"ע לקבוע לו עתים לתורה בכל יום בודאי ישאר ריקם מכל ח"ו ומה יענה ליום הדין והחכם עיניו בראשו⁸⁴.

י. כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית
קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה הזה מפיד
והגית בו יומם ולילה צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום
ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית

כבר התבאר לעיל דף סד: ובמסכת סוטה דף מט: שכשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה, אמרו⁸⁵ – ארור האיש שילמד את בנו חכמת יונית. וגם

⁸³ סק"ו ז' ח' ט' י'

⁸⁴ בה"ל ד"ה עת

⁸⁵ בגלל מעשה שהיה הורקנוס מבחויץ ואריסטובולוס מבפנים, ובכל יום ויום היו משלשלים בקופה – מבפנים לאותם שבחויץ – דינרים והיו מעלים להם תמידים, היה שם – מבפנים – זקן אחד שהיה מכיר בחכמת יונית, לעז להם בחכמת יונית, ואמר להם כל זמן שעוסקים בעבודה אין נמסרים בידכם, למחר שלשלו דינרים בקופה והעלו להם חזיר, ונודעוזה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, באותה שעה ארור האיש שילמד את בנו חכמת יונית

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בפולמוס כלומר במצור – של טיטוס גזרו שלא ילמד אדם בנו יוונית⁸⁶. ולא אסרו אלא חכמת יוונית⁸⁷, ולא לשון יוונית⁸⁸.

י"א שאין ספק שכבר אבדה חכמה זו, ולא נשאר ממנה אפילו מעט⁸⁹, וי"א⁹⁰ שהחכמת יוונית היא הפילוסופיה היוונית, ואסרו ללמוד מפני שמושכת לבו של אדם והורסת הרבה מפינות הדת.

לקרובים למלכות התירו לספר בחכמת יוונית.

בחכמות העולם⁹¹ אסור לעסוק⁹² שנאמר (דברים שם) וְדַבַּרְתָּ פֶּם ׀ שְׁלֹא תֵעָרֵב עִמָּהֶם דְּבָרִים אַחֲרֵיהֶם, ואפילו מי שלמד כבר כל התורה כולה שמא

⁸⁶ ושתי גזירות הן, שהרי טיטוס היה בזמן החרבן, ומלכות בית חשמונאים קדמה לו הרבה, אלא שבתחילה – במצור הורקנוס ואריסטובלוס – גזרו על חכמת יוונית ולא קיבלו הציבור עליהם, ולבסוף בפולמוס טיטוס קיבלו, או שבתחילה לא אמרו אלא ארור, ואילו רצה אדם לעמוד בארור לא היה נקרא עברייני, ולבסוף אסרו בגזירה דרבנן, או שלבסוף גזרו לנדות ולרדות על כך. ועיין תוס' ב"ק פב ב ד"ה ואסור ומנחות סד ב ד"ה ארור, תוס' הרא"ש סוטה שם, ר"ש פאה פ"א מ"א שבתחילה לא קבלו, שמ"ק ב"ק שם בשם הרי' ישעיה, ועי' מהרש"א בח"א למשנה סוטה שם, ותפא"י שם אות נג תי' אחרים.

⁸⁷ עיין שו"ת הריב"ש סימן מה מזה נראה שאין הספרים ההם בכלל גזרה זו שאם מצד שהם כתובים בלשון יוני הלשון לא נאסר וכלם היו בקיאין בו. ואדרבה אמר (במגילה יח) לעז יוני לכל כשר. ואם מצד החכמה בעצמה מהו זה שלעז להם הזקן ההוא, ולכן נ"ל שחכמת יונית היא לדבר בלשון יוני בחידות ובלשון סתום שלא יבינו אותו ההמון רק אותם שלמדו והורגלו באותן החידות. אמנם ספרי הטבע המפורסמים לא מן השם הוא זה אבל ראוי לימנע מהם אם הם מתאמצים לעקור עקרי תורתנו הקדושה. ובפרט שני עמודי התוך אשר היא נכונה עליהם שזהו חרוש העולם והשגחת השם יתברך בפרטי המין האנושי. והם מביאים ראיות ומופתים לפי דעתם לקיים קדמות העולם ושהוא מחוייב מן השם יתברך כמו שהאור מחוייב מן השמש והצל מן האילן ואין יכולת לשם יתברך לשנות דבר מטבעו ולא להאריך כנף הזבוב ולא לקצר רגל הנמלה, כמו שאין יכולת בשמש לשנות האור הנמשך ממנו ולא האילן הצל.

⁸⁸ שחכמינו אף החשיבו אותה יותר משאר לשונות.

⁸⁹ פיה"מ שאן, והוא לשיטתו שחכמת יוונית האמורה כאן היתה ברמיזה, כמו "לשון חכמה", שפירושו לדבר בלשון דברי חידות ורמזים, שהיו מדברים בלשונות שמשמעותם אחרת מכפי כוונתם, בחידות, והיו נושאים ונותנים בהם כל מה שירצו, ונקראת אותה חכמה חכמת יוונית, והיוונים היו רגילים בה, או שספר שחובר בחכמה זו נכתב על ידי יוני, וחכמות רמזיות אלו בלבד הוא שאסרו מפני מעשה שהיה, וכן בשמ"ק ב"ק שם בשם גאון; רש"י מנחות שם ד"ה חכמת יונית – רמזיות, פהמ"ש להרמב"ם סוף סוטה. ועי' עבודת הקודש: תכלית, פמ"ז.

⁹⁰ עי' ספר הירח לר' אבא מרי פי"ג, ומנחת קנאות לנ"ל מכתב צג, ועבודת הקודש חלק התכלית פמ"ז ויז. וכ"מ במאירי ב"ק פג א ובהקדמת ס' מלמד התלמידים לר"י בר אבא מרי ובמדרש שמואל לאבות שם בשם פי' הר' ישראל.

⁹¹ רמ"א יו"ד ד, שולחן ערוך הרב יורה דעה הלכות תלמוד תורה פרק ג סעיף ז

⁹² ומה דחכמות אחרות השיב שממיש תורה מפיו היינו משום שיש בהם עיון ויופי ומשיכה אבתריה ואינם צורך גמור ובעיני זה ראיתי בשפת אמת כאן "צ"ע אי אין צורך בזה החכמה תיפוק לי' דאסור מטעם ודברת במ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הַנִּתְּנָה לְמִשְׁיַחַא בְּדֵף הַיּוֹמִי

מסנת מנחות

יאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמוד חכמת אומות העולם, תלמוד לומר (ויקרא יח פסוק ד) וְאֵת חֻקֵּי תִשְׁמְרוּ לְלַכֵּת בָּהֶם אִין לך רשות ליפטר מתוכם,

ואין צריך לומר תלמיד חכם שחייב לקיים וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה מִמֶּשׁ, יצא ויבדוק שעה שאינה מן היום ולא מן הלילה ויעסוק בהם, ומכל מקום באקראי מותר לתלמיד חכם ללמוד בשאר חכמות שיוכל ללמוד מתוכם דברי תורה ויראת שמים ודרך ארץ אבל לא שאר העם⁹³.

ובלבד שלא יהיו ספרי מינים שהם ספרי הפלסופים מאומות העולם, שהיו מינים וכופרים בהשגחה ובנבואה, שאסור לקרות ולעיין בהם כלל אפילו באקראי, ואפילו ללמוד מתוכם איזה מוסר ויראת שמים, ולכן גם כשדבריהם הובאו בספרי ישראל צריך ליזהר מהם, ועליהם אמרו חכמים שהקורא בספרים החיצונים אין לו חלק לעוה"ב, ולא עסקו בהם מקצת חכמי דורות שלפנינו אלא כדי להשיב עליהם ולחזק דתינו, והשעה היתה צריכה לכך לתשובת המינים מאומות העולם, שהיו בדורותיהם מתוכחים עם ישראל, מה שאין כן בדורות אלו.

ולא בדברים אחרים כדאמרינן ביומא (י"ט ב) השח שיחת חולין עובר בעשה ול"ת ואי אית בי' צורך א"כ הלא יפה ת"ת עם ד"א תנן ור"י עצמו ס"ל בכרכות (ל"ה ב) גבי ואספת דנגך הנהג בהם מנהג דרך ארץ ואפשר דהקפידה בחכמת יונית שהוא עיון והוי בכלל ולא יסורו מלבבך שהעיון בדברים אחרים מבטל והגית בו יומם וליילה שעיקר הגיון בעיון ומחשבת הלב" ועיין הגהות יעב"ץ דס"ל דלק שמואל בר נחמני מותר ללמוד חכמת יונית "דאמר ר' שמואל בר נחמני וכו'. נ"ב ואתיא כותיה ההיא דאמר רשב"ג (ב"ק פג ע"א) עיני עוללה וגו' וחמש מאות ילדים שהיו לומדים חכמת יונית.

⁹³ ועיין שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן פב הנה ידוע לעולם התורה מה שדברתי הרבה פעמים לפני בני התורה בענין למודי חול אשר לבני תורה וגם לבני הישיבות הקדושות אשר ראוי להתגדל שם בתורה וביראת ה' מהורה הרי עצם למודי חול אף כשליכא למודי כפירה וגם לא תערובות נשים, הוא איסור דמניחין חיי עולם שהוא איסור אף לאחר שנתגדלו בתורה במדרגה גדולה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

